

Пише: Вук Јеремић
субота, 26 март 2011 11:39

Министа

р спољних послова Србије Вук Јеремић отворио је изложбу "Антифашизам - историјски избор: Србија, 27. март 1941. године", на којој су представљени експонати и видео записи који сведоче о догађајима у Србији између 25. и 27. марта 1941. године. Говор Вука Јеремића преносимо у целини

Драги пријатељи,

На почетку, дозволите ми да изразим своју велику захвалност ауторима ове изузетне изложбе - др Момчилу Митровићу, др Радмили Радић и др Олги Манојловић-Пинтар, стручним консултантима проф. др Љубодрагу Димићу и проф. др Милану Ристовићу, као и ауторки поставке Озарији Марковић - Лашић. Такође, желео бих да се захвалим и Институту за новију историју Србије, Институту за стратешка истраживања Министарства одбране, Катедри за историју Југославије Филозофског факултета у Београду, Архиву Југославије, Архиву Србије, Архиву Југословенске кинотеке, војном и историјском архиву, народним музејима из Крагујевца, Ниша, Чачка, Ужица, као и свима осталима који су допринели обележавању ове велике годишњице.

Седамдесет година - цео један људски живот - данас нас дели од 27. марта 1941. године. Непуна два дана пошто је, политички и морално сломљена, југословенска влада приступила пакту хитлеровске осовине, против те одлуке дигао се на ноге прво Београд, а убрзо затим и читава Србија. Грађани су изашли на улице, остварујући тако суверену народну вољу, одлуку да ова земља остане тамо где јој је увек и било место - у прогресивном делу човечанства.

Колико год исправан и честит, то није био пут посут ружама. Беснећи тог 27. марта пред својим генералима, Хитлер је у Берлину пркос Југославије протумачио овако: „Све то потиче од Србије! Србија је превратничка земља!" Наредијење које је уследило, било је застрашујуће: „Разбити и уништити је заувек! Разорити Београд!".

Пише: Вук Јеремић
субота, 26 март 2011 11:39

„Изабрали смо пут Голготе и напојили свет нашом храброшћу. Бог је чуо глас и молитве наше, и спасао нас од странпутице и скретања", на другој страни, о 27. марту писао је у својим мемоарима српски патријарх Гаврило, који је тог дана благословио поново усправљену Србију.

Заблиставши у одбрани најплеменитијих вредности, наши преци су свој судбински избор учинили у тренутку када је непријатељ био на врхунцу, а већина пријатеља уплашена и збуњена - када је велики део Европе већ био окупиран, док је Британија горела, а Русију недеље делиле од тешког страдања пред нацистичком најездом.

Та одлука била је скупо плаћена: Београд је злочиначки бомбардован, а над нашим народом је извршен геноцид. У листу жртава Другог светског рата уписали смо се у милионском броју, и то само две деценије након страдања у Првом.

Величина те жртве, потпуно свесне, коју је поднео један мали народ, док су многи већи и моћнији од њега калкулисали и ћутали, представља величанствени доказ нашег слободољубивог бића.

Вероватно да се никад у историји добро и зло нису сударили у тако чистом облику као у Другом светском рату. „Црни су им коњи, црне потковице", цитирао је Лоркин доживљај тог зла Бранко Ћопић у предговору „Баште слезове боје", својеврсном литерарном манифесту српског антифашизма. Зато је наш историјски избор у том тренутку био не само производ способности наших предака да разликују добро од зла, већ и бескрајне храбрости да изаберу добро, без обзира на последице.

Они који 27. март оспоравају као велики датум наше историје верују данас да би Срби далеко мање страдали да су се приклонили Тројном пакту. Одговор на питање да ли је то истина, заувек ће остати у мраку оне историје која се није догодила. Извесно је, међутим, да би – уместо на страни победе, правде и поноса - Други светски рат завршили на страни

пораза, злочина и срамоте. Одбацујући уговор са Хитлером, наши преци су учинили избор који нама данас омогућава да се не стидимо, нити да попут неких других, прескачемо године у нашим уџбеницима историје.

Пише: Вук Јеремић
субота, 26 март 2011 11:39

Након низа трауматичних година, у којима су у питање биле доведене чак и неке суштинске вредности нашег народа, укључујући и његову јасну антифашистичку традицију, савремена Србија - враћајући се темељима на којима је успостављена и са којих се изборила за своје часно име и место у светској породици народа – не мора да измишља своје историјске датуме. Не мора да их накнадно тумачи и конструише; да их се с напором присећа и вади из повесне магле. Такви датуми стоје пред нама, снажни и јасни као упаљени светионици. Али крај њих, опхрвани бригама које носи тешка свакодневница, често пролазимо погнуте главе, не примећујући да њихово светло крије и одговоре на нека данашња питања.

Никога који познаје и разуме душу Србије не треба да чуди то што нам и данас, упркос свим недаћама, не понестаје воље да пружимо отпор свакој неправди. Мирољубиво и демократски, али ништа мање непоколебиво и достојанствено од оних чијим се сенима овом приликом поклањамо.

Много се тога у историји може релативизовати, али никако и то да је резултат 27. марта 1941. историјско сведочење о једном храбром и непокоривом народу. Не може се релативизовати ни то да је он ту позицију изабрао пре многих, јединствено и гласно, и да је за тај избор платио застрашујућу цену. Зато су сви покушаји оспоравања тог великог датума израз суштинске немоћи да се проникне у дубину смисла жртава које смо приложили светском миру. И зато су сва оспоравања наше припадности антифашистичкој традицији трагови злослутног историјског ревизионизма, који покушава да избрише јасну границу између добра и зла. Та граница је темељ света који се издигао из рушевина највећег сукоба у историји човечанства, а Србија се својом жртвом недвосмислено сврстала на једну страну те границе. На седамдесету годишњицу епохалног подвига наших предака, ми данас живимо у уверењу да више никада нећемо морати да на тако драстичан начин бирамо између добра и зла, као 27. марта 1941.

Али, морамо бити свесни да је савремени свет један хаотични космос који, као и пре седам деценија, одсликава сукоб правде и неправде. Динамика његових промена понекад замућује границу између та два пола. Али када је год та граница нејасна, одговоре не треба тражити у рачуници краткорочне користи, већ у ризници наше историје, која представља камен темељац нашег идентитета. Имамо апсолутно право да будемо бескрајно поносни на наше претке, али самим тим и обавезу да негујемо вредности у одбрану којих су они жртвовали своје животе, тако да би и они данас могли да буду поносни на нас. Није то, као што неки тврде враћање у прошлост, већ морални лакмус који нам указује на то шта је прави избор за будућност.

Пише: Вук Јеремић
субота, 26 март 2011 11:39

Изазови са којима се суочава наша генерација, срећом нису онак драматични као пре 70 година, али то не значи да нису мање судбоносни. Од њих се не смемо сакривати, већ им морамо изаћи у сусрет, наоружани несаломивом одлучношћу да са њима
изађемо на крај упорним радом и добрим разумевањем времена и простора који нас окружује. Свака кап зноја више коју проспемо данас, нам гарантује да неће бити капи крви и суза које бисмо пролили сутра. То је наш историјски избор, то је 27. март нашег времена.